

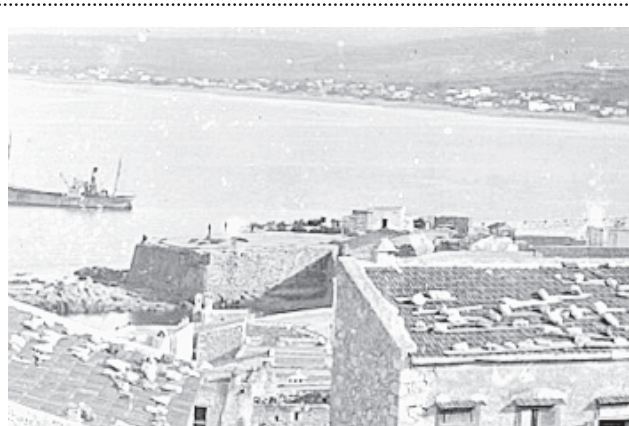
■ Του ΧΑΡΗ ΣΤΡΑΤΙΔΑΚΗ*

Αναδιφώντας το χθες Το Ρέθεμνος του Παντελή Πρεβελάκη

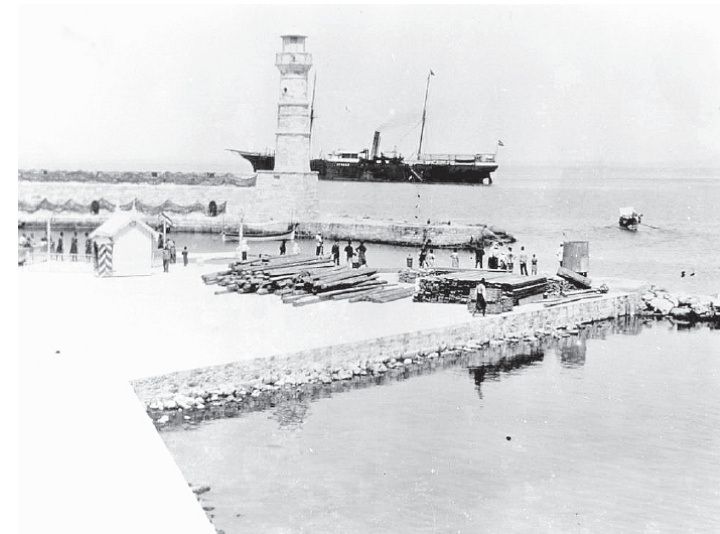
Λογοτεχνικός περίπατος στον τόπο και στον χρόνο της μικρής και συμμαζεμένης πολιτείας (μέρος V)

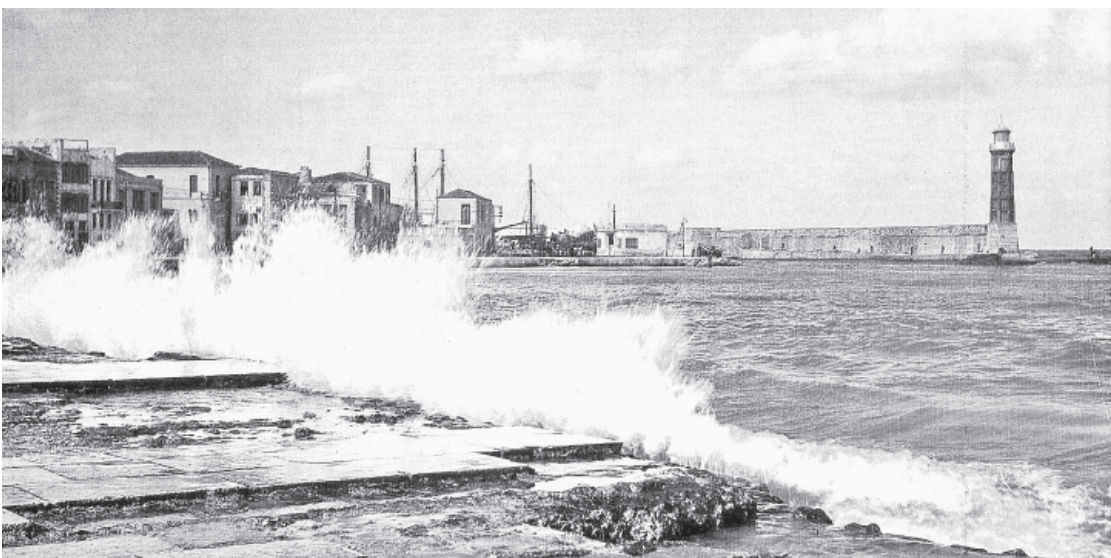
Μ' απ' όλες τις γιορτάδες, η πιο ξανοιχτική για την καρδιά είτανε τα Θεοφάνεια, τότες που βουτά-
νε το σταυρό στη θάλασσα. Ερχόταν ο Δεσπότης με τους παπάδες, διαβάζουνταν τα γράμμα-
τα της εκκλησίας και ρίχνανε το σταυρό στη θάλασσα. (Χρονικό 1938, 71)

...ανηφορίζανε κατά τον Κήπο -κήπο μονάχα στόνομα- που τον είχανε μια φορά συγυρισμένο οι Ρούσοι της Κατοχής σ' ένα πλάτωμα του Κάστρου και τώρα μαδούσε κ' έσβηνε από την ανυδρία, γυρεύοντας κι αυτός παρηγοριά από τους ανέμους... (Χρονικό 1938, 85)

Μόνο αν ερχόταν κανένα μεγάλο τριστίνικο και φουντάριζε και από κάτω κι ο κυριακάτικος λαός ανέβαινε να το σεριανίσει, ο Κή-
πος ξαναζωντανεύε για ένα απο-
μεσήμερο και τα πευκάκια του αναφουφουλιάζαν... (Χρονικό 1938, 85)

Άλλες φορές πάλι, σε ώρα φουρτούνας, τότες που η πολιτεία κλειδομαντάλωνεται, τρομάζοντας και νακουμάζε-
ται τη θάλασσα, ο Κήπος μαζί μ' όλο το Κάστρο στο πλευρό του χανότανε πίσω από την καταχιά... (Χρονικό 1938, 86)

...το Κάστρο κι αντάμα όλη η συντροφιά του, το Μπούρτζι κι ο Φανόπυργος, μοιάζανε σταληθινά με σιδεροφορεμένους πολε-
μιστάδες... (Χρονικό 1938, 87)

Κάτω από τον Κήπο σάπιζε η κόγ-
χη του λιμανιού με κάμποσες βάρ-
κες δεμένες αραδαριά τη μια κο-
ντά στην άλλη και με λιγοστά ψα-
ροκάικα, γρίπους και γριπαρόλια. (Χρονικό 1938, 87)

Κατά τον πόρο του λιμανιού, πούτανε βαθύτερα τα νερά, φουντάριζαν
τα φορτοκάραβα, μα και τούτα όχι μεγάλα σα μια φορά... Μπορούσε
νακούσεις πως σε παλιότερο καιρό φουντάριζαν εδώ και τρικάρτα... (Χρονικό 1938, 88)

Ακόμα και για το λίγο που άξιζε σήμερο το λιμάνι, έπρεπε κάθε τόσο να φέρνουνε τη φα-
γάνα από τον Πειραιά να σκάβουνε τα ρηχιά και, μαούνα τη μαούνα, να ξελασπίζουε το
βυθό... (Χρονικό 1938, 88-89)

...μαούνα τη μαούνα... (Χρονικό 1938, 89)

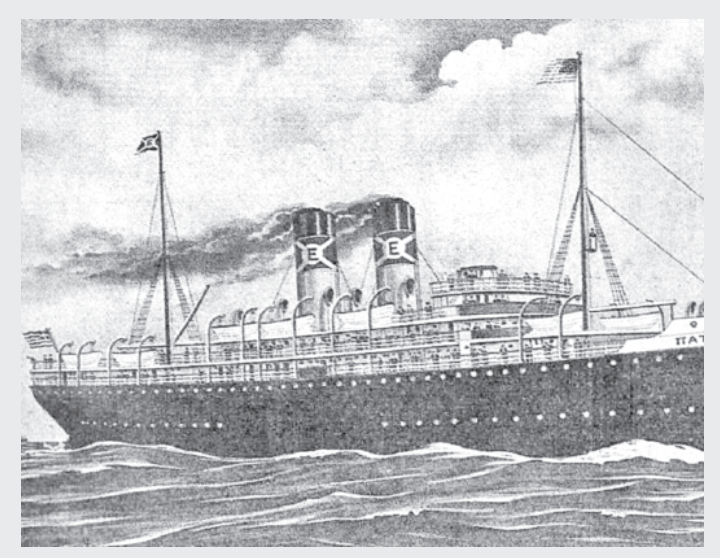

Σώνονται πάλι τα
λεφτά, ο κόσμος λα-
χατάρει, έρχεται ο
Νικολής ο Τσιριγώ-
της, ένας από τους
παραλήδες του τό-
που, και λέει στη Δη-
μογεροντία: «Το κε-
μέρι μου είναι δικό
σας, μπορείτε να
παίρνετε». Πήρνανε
πέντε σκαρμούσα
κοσάφραγκα και ξα-
νάρχισε η δουλειά... (Χρονικό 1938, 89)

Το λιμάνι κατάντησε παγίδα για τα καράβια... Βλέπανε τα καφερά το Φανά-
ρι, βλέπανε τα θεορατικά μουράγια, συνεικάζανε πως και το λιμάνι δεν θα
πήγαινε πίσω. Αλλάζανε ρότα, κεφαλώναν τον κάβο κι ερχόντανε να κολ-
λήσουν στη μούργα του λιμανιού, όταν δεν παθαίνανε και τα χειρότερα. (Χρονικό 1938, 96)

Εδώ αφήνουμε το θέμα του λιμα-
νιού και της ρεθεμνιώτικης θά-
λασσας γενικότερα, για να συνε-
χίσουμε με ένα άλλο, που επίσης
καταλαμβάνει σημαντική θέση
στο «Χρονικό μιας πολιτείας», την
έλευση 4.300 προσφύγων της Μι-
κρασίας στο Ρέθυμνο. Ο Παντε-
λής Πρεβελάκης ήταν 13 ετών
όταν ήρθαν οι πρώτοι από αυ-
τούς (οι 2.700 με το εικονιζόμε-
νο υπερωκεάνιο «Πατρίς»), και 16
ετών όταν έφτασαν οι τελευταί-
οι, γι' αυτό και οι μνήμες του ήταν
πολύ δυνατές. Διατηρούσε επί-
σης ισχυρές μνήμες από την πα-
ράλληλη προσφυγοποίηση 3.100
τουρκορεθιμνίων. Αυτά όμως θα
τα δούμε την επόμενη εβδομάδα.

* Ο Χάρης Στρατιδάκης είναι Δρ Παιδαγωγικής-ερευνητής-συγγραφέας
strtharis@yahoo.gr